

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 60.

ANULU XXII.

Sabiuu in 113 Augustu. 1874.

Telegrafulu ese de done ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiuu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiuu este pre anu 7 fl. v. n. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provincile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. n. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dua'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

Situatiunea in Franci'a.

Anulu 1870, in care erupse resbelulu intre Prussia si Franci'a, a fostu unu anu fatalu pentru acesta tierra, care pâna aci cu dreptu trecea de prim'a putere in sistemulu stateloru europene. Imperiulu lui Napoleonu III, insuguratu prin lovitura de statu dela 2 Decembre 1851, s'a sustienutu pâna la catastrofa dela Sedanu prin nimbulu, de care era impresorata familia legendaria din Corsica. Victoriele marelui Napoleonu I au trecut atatu prin istoria câtu si prin traditiunea poporului din generatiune in generatiune si natiunea franceza, incantata de reminiscintiele unui trecut gloriosu, credea ca de numele Napoleonu este legata victori'a, si ca armata franceza este neinvingibila. Puterea armata era inse departe de idealulu perfectionei ei de odinioara si espeditiunea dela Mexico fu unu prognostic reu pentru viitoriulu Franciei, pentru ca de atunci s'a vediu desorganizatiunea in armata, care fu apoi caus'a desastreloru din ultimii ani. In urma resbelulu celu cruntu si fara esempla in istoria lumei desamagi pre francesi si ii destepta din visurile lor la o realitate amara. Pre tempulu imperiulu coruptiunea a petrusu din tulerie in tote cercurile vietiei, armata era organizata bine pre harthia, dara in fapta ea nu a tieniu pasiu in dezvoltarea sea cu alte armate europene. Catastrofa dela Sadov'a trebuia sa fia unu memento seriosu pentru conducetorii destineloru Franciei. Maresialulu Niel prevediuse de atunci, ca unu resbelu cu Prussia va fi neincungurabilu, dara cu tote aceste prevederi de o parte increderea prea mare de sine, iera de alta parte prea tempori'a morte a maresialulu Niel impedecara organizarea noua si pregatirea seriosa a armatei pentru eventualitatele presimtite. Resbelulu isbucni — perderile cele mari ce le suferi armata Rinului dovedira, ca ea era departe in deretrulu armatei germane. In urma catastrofe preste catastrofe silira pre Franci'a la o pace cu conditiuni grele: 5 miliarde si perderea a dooru provincie. Imperiulu alu doilea cadiu invinsu la Sedanu si se ingropa intre blastemele poporului amaritu in sufletulu seu pentru atatea perderi necompensabili impreuna cu nimbulu eroilor legendari. Si totusi caus'a desastreloru nu este numai imperiulu Napoleonu, ci intregu poporulu francezu, pentru ca, dopa cum au doveditu cele mai lumninate spirite in Franci'a pâna la evidenti'a, nu numai sistemulu si principiile lui au fostu rele, dara si stările publice erau corupte si virtutile singurateciloru nu mai putora departa tempestatea cea grea ce se descarcă asupra neferticiei tieri cu tota veementi'a.

Afara de perderile cele materiali, cari se urca la o suma ne mai pomenita in analele resbeloru, Franci'a astadi are sa suferi mai multu prin forma de statu provisoria, in care se afla dela caderea imperiulu. Stările politice in Franci'a de unu tempu incocce ne arata desorganizatiunea si distrugerea permanenta. Prorogarea adunarei nationali a urmatu la 6 Augustu n. togmai intre acele auspicii, ca si inainte de acesta cu unu anu. Nu s'a schimbatu nimic'a, nici in privinti'a esentiei, nici in respectu formalu. Gruparea si vietia partideloru e tota aceea, aspiratiunile si tendintiele lor se iatorcu totu in sfera canoscuta. Republicanii combatu monarchi'a, care in fapta nu esista, dar a prezentu in stare a da republicei forma solida si durabile, monar-

chistii si consuma tote puterile in lupte aprigi contra republicei, care esista numai dopa nume, dara nici ei nu suntu in stare a insufla regatulu lor vietia. Maresialulu presiedinte se lupta atatu contra republicei câtu si contra monarchi-i in favorulu septenatului, dara nici elu nu pote da provisoriculu seu garantiele legali. Aci potemu dice ca domnesce bellum omnium contra omnes. O tendintia paralisiza pre alt'a si din acesta opugnantia resulta provisoriculu de adi, pre care lu condamna tote partidele.

Pre langa tote simpatiile ce le avem noi ca romani câtra sorte Franciei totusi nu potemu sa negamu, ca in tienerea acestei stări abnormai se vede decadenti'a spiritulu politicu. Ce e dreptu Franci'a stă inaintea celei mai grele probleme, ce o are unu poporu, inaintea problemei de a-si crea o forma de statu si unu atare procesu de formatiune nu se sfersiesce fara lopte mari si in putiene dile, dara cu tote aceste acesta tierra se afla in fatia acestei probleme dejă aprôpe de unu seculu, dela revolutiunea cea mare. Fenomenele critice se repetiescu de atunci incocce atatu de regulatu câtu ne vine a crede ca ele suntu efluculu unei legi naturali. Revolutiunea, republica si monarchi'a se succedu regulatu, generatiunile vinu si trecu si problema remane neresolvita. In legile dezvoltarei politice a Franciei in zedaru cautamu continuitate, ori-ce progresu e totu odata si resturnarea temelieloru vietiei sociali si de statu. O creatiune noua resare pre ruinele celei vechi. Vointia impunatori'a a poporului care aru pute da lucrurilor unu cursu naturalu, este sugrumata prin intrgele cele maestre ale partideloru. Imperiulu alu doilea a produsu o depravatiune politica in poporulu francezu; de o parte materialismulu spriginutu de o frivolitate fara esempla, de alta parte tutoratulu ultramontaniloru cu stensu orice insulfetire politica si spiritulu revolutiunariu, ce a mai remasu in paturile de josu ale poporului a cadiutu viktima unei agitatiuni sociali estreme, ale carei urme suntu omorulu si incendiulu. Acestu spiritulu revolutiunariu este reprezentatu prin asi'a numiti petroleisti seu comunisti cari ceru reforme radicali in vietia sociale, reforme, ce nu suntu basate nici decum in continuitatea dezvoltarei istorice a omeimeii.

O miscare intensiva din partea poporului care sa sparga tote barierele si sa mature tote partidele ce se cërta intre sine nu se pote astepta intre impregiurările de fatia si astfelu Franci'a va fi numai teatrulu frecâriloru si lupteloru continue intre fractionile diferite ce aspira la guvern. Conspiratiunea monarchistiloru va torce firele ei de intregi pre fatia ca si pâna acum. Declaratiunea ministrolu presiedinte data la cuvintele cele provocatori'e ale lui Francheu, ca va sci sustiene autoritatea septenatulu in tote partile, este numai o frasa fara efect. Legitimistii si-au inceputu peregrinagiile la Marienbad unde se afla contele Chambord, care de altmintrenea cu greu se va conforma spiritulu secululu modernu. Sorte lui cu greu se va indrepta in intervalulu ferieloru, dara mai cu greu va reusi propagand'a republicaniloru, cari suntu espusi atacuriloru disciplinate din partea septenatulu care va priveghiâ ori-ce miscare a lor.

Lupta acesta veeminta intre cele trei partide ce aspira la tronu, este stramutata de pre aren'a parlamentaria in mediloculu poporului, judecandu inse din constelatiunea partideloru victori'a nu

va fi nici a monarchistiloru nici a republicaniloru si de voru remane lucrurile in cursulu lor normalu vomu vede la redeschiderea adunarei nationali situatiunea totu in stadiulu de astadi. O ordine definitiva e de asteptatu numai deca MacMahon se va intielege cu elementele republicane, dara de o transactiune a maresialulu cu republicanii nu se cugeta nimene. Imposibila este si o transactiune a legitimistiloru cu MacMahon in favorulu septenatulu. Maresialulu in urma se va ingrigi de intemeierea si consolidarea septenatulu fara concursulu partideloru contandu numai la spriginulu armatei. E probabilu ca provisorulu va iuceta cu o lovitura de statu.

Cu totulu altu spiritulu s'a manifestatu intre reprezentantii din adunarea nationala in privinti'a reorganizatiunei armatei. De câte ori era vorba sa se voteze o suma pentru fortificari militare, adunarea nationala cu unanimitate a acordatu acele sume considerabili ce le a cerutu ministru dela resbelu pentru fortificatiuni in nordulu Franciei. Sum'a e aprôpe de unu miliardu. Germani'a care se bucura de sfasiarile politice, se supera de alta parte vedindu solidaritatea francesiloru de câte ori e vorba de apărarea patriei contra inimiciloru esteri. Doveda la acesta este dechiararea de curendu a principelui de Bismark, ca ii pare reu ca n'a umilitu pre Franci'a mai tare, va se dice, ca n'a ruinat'o totalu. Cu tote acesta Franci'a nu va pute prospera pâna nu va ajunge la o forma de statu definitiva, la unu guvern solidu si adeveratu patrioticu, care sa lucre pentru reintinerirea natiunei franceze si sa dea Franciei influenti'a si stim'a de care s'a bucuratu ea in sistemulu stateloru din Europa inainte de catastrofa din fatalulu anu 1870, pre care nu-lu voru uitâ nici generatiunile viitorie. Sa speramu ca vitalitatea poporului francezu va scapa Franci'a de desorganizatiunea ce se pare ca a petrusu adencu in stările ei actuali si o va radica din ruinele ultimeloru ani la o noua vietia — renescendu ca unu fenice din propri'a sea cenusia.

In fine caus'a patriarhatulu serbescu este resolvita definitivu. Majestatea Sea a intaritu in 6 Augustu n. pre Escelenti'a Sea P. Archieppu si Metropolitulu alu nostru Procopiu Ivacicovicu de patriarchu alu serbiloru. Escelenti'a Sea a fostu septamân'a trecuta la Vien'a unde a depusu juramentulu de consiliaru intimu de statu si reintorcându-se la Pest'a unde a conferatu cu ministru dela culte, a plecatu Marti la Carlovitiu. In siedinti'a de ieri s'a cetitu prea inaltulu rescriptu reg. care cuprinde nu numai sanctiunea alegerei din urma, dara si resolutiunea din 7 Iuliu relativa la dotatiunea patriarhatulu. Instalatiunea va fi Dumineca viitoria. Fiindu ca congresulu se va proroga dopa instalatiune numai decatu, Escel. Sea va pleca indata câtra Sabiuu spre a face dispusitiunile necesarie in intervalulu ferieloru, pentru ca congresulu serbescu din Carlovitiu se va reintruni curendu spre a elabora statutulu bisericescu si a regula alte afaceri interne.

Nici unu anu n'a trecut dela intregirea scaunulu nostru metropolitanu si eata ca metropoli'a nostra a devenitu iera veduvita prin forti'a impregiurâriloru. —

Vineri'a trecuta s'a inchisu parlamentulu Angliei. Cuventulu de tronu relevaza relatiunile amicabile intre Angli'a si puterile esterne si asigura, ca influenti'a

Angliei ce resulta de aci se va folos totu-deun'a spre a tiené in vigore deobligamentele din tratate si spre a consolida pacea europea.

Relativu la congresulu internationalu din Brusel'a amintesc cuventulu de tronu, ca Regi'a a creditu, ca inainte de a tramite unu delegatu imputernicitu spre a lua parte la discusiunea congresulu trebuia sa primisca asecurarea celorlalte puteri reprezentate la congresu, cumca in congresu nu se voru face propuneri cu scopu de a modifica regulele dreptulu internationalu si de a restringe in casu de resbelu operationile marine. Regi'a va considera proiectele congresulu, inse trebnie sa-si reserveze deplin'a libertate de ale accepta seu de ale respinge.

Cuventulu de tronu compatimescu resbelulu civilu din Spani'a si dorescu cu intetire restaurarea pâcei si a ordinii si acestu scopu se va ajunge mai siguru si mai usuru, deca se voru retiené (puterile) dela unu amestecu seriosu in afacerile interne a le tieri independente.

In decursulu sesiunei expirate se pote dice ca Gladstone ca conducatoriulu alu partidei liberale si ca ministru viitoriu si-a periclitatu pusetiunea prin tienut'a sea mai alesu in cestiuni bisericesci forte tare. S'a ivitu inse altulu in loculu seu, care s'a sciutu folosi in dilele aceste pentru a se recomanda partidei liberale. Sir. William Harcourt a fostu in septamânile din urma in fapta conducatoriulu opusitiunei si si-a intaritu influenti'a sea in senulu partidei in modu considerabilu. Harcourt este unu barbatu cu mare talentu, o persoana impunatori'a, are organu bonu si darulu oratoriei, sciintia multilateralu, se pricepe in afacerile esterne, pentru cari are si unu interesu viu. Pre langa aceste calitati densulu are si ambitiune, care este motorulu puternicu alu aspiratiuniloru sele. Acestu barbatu, tineru inca, va deveni premierulu liberalu alu Angliei in celu mai deapropo venitoriu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 20 Iuliu 1874. Cas'a reprezentativa s'a deschisu la 10 ore.

Presiedintele B. Perczel a nunciu petitiunea cetâtiei libere Neoplant'a (pentru a se retrage emisulu ministrolu dela culte relativu la gimnaziu), care petitiune impreuna cu petitiunea privata prezentata de B. Orbanu se predâ comisiunei petitiunarie.

E. Daniell substerne a 51 consemnare a petitiuniloru resolve de câtra comisiunea petitiunaria. Se va tipari si imparâi intre deputati.

Primulu obiectu la ordinea dilei e a trei'a cetire a proiectulu de lege despre credtulu decursivu receratu pentru introducerea sistemulu metricu. Legea se primescu si se va tramite casei magnatiloru spre pertractare constitutiunale.

Alu doilea obiectu la ordinea dilei este continuarea desbaterei speciali asupra proiectulu de lege electoralu. Discusiunea se inverte totu pre langa § 5.

Primulu oratoru e deputatulu Alessandro Romanu. (Cuventarea densulu s'a publicatu in nrii trecuti in totu cuprinsulu ei). Oratorulu arata, ca tote datele produse pâna acum suntu false, date autentice nici nu suntu. Dupa censulu proiectatu in paragrafulu din cestiune sote de comune nu voru ave nici unu unicu alegatoriu. Dupa o polemica contra baronulu Gabr. Kemény, dopa aceea contra atacuriloru deputatulu Iul. Horváth oratorulu sustiene, ca de se va primi amendamentulu lui Kemény nu va siedé nici

un deputat român în diet'a Ungariei. Sa nu se faca din lege o cestiune de putere și unei națiuni care a trecut prin scôl'a suferințelor și stă foarte bine a dă tuturor cetățenilor deplină libertate, într'unu momentu cându e în stare sa faca acést'a. În urma oratorului spriginese emendamentul lui Nemesiu.

Lad. Tiszta rectifică unele cuvinte interpretate reu de antevorbitoriu.

Al. Csánády subterne emendamentul, sa se dica în § 5: în comunele mai mari și mai mici sunt îndreptățiți la alegere aceia, cari solvesc atât'a contribuțiune de stat cât'a se vine în Ungaria pre unu patrariu de sesiune care e mai puțin insarcinat.

Col. Tiszta recunoscă cu bucuria, ca deputatul Romanu a observat în cuventarea sea unu tonu demnu, care se și asceptă la acést'a întrebare momentuosa. După o scurta polemica contr'a lui V. Babesiu oratorulu se întorče contr'a lui Mocsary. Acést'a afirmă, ca oratorulu l'a denonciat. Sub denunțatiune nu se pôte întielege altu ce-va decât o afirmatiune într'ascunsu, pre cându oratorulu si-a spus opiniunea sea în publicu și fără reserva. Mai corendu s'au facutu aceia culpabili de o denunțatiune, cari sustien ca § 5. s'a facutu că pedepsa pentru poporul român din Transilvania, pre cându dispunetiunea din trensulu lovesce pre toti locuitorii din Ardealu. Mocsary a disu între altele, ca reprezentantii nationalității lor nu voru să-și aduca înainte dorințele lor adeverate, pentru ca ei și asiă știu ca în cas'a reprezentativa nu afla dreptate. O atare expresiune cu greu se pôte justifica. Oratorulu știe bine ca Mocsary nu se pôte face vinovat de tendințe antimagiarice, știe ca densulu e patriotu adeverat, totusi sa cugete ca cei ce se joca cu foculu potu face mai multa dauna decât adevăratii țacianari.

Trecendu la obiectu oratorulu accentua, ca toti contrarii paragrafului se plangu ca poporul din Transilvania se tracteaza reu, pre cându nici unulu nu cugeta, ca s'aru poté dice cu mai multu dreptu, ca togm'a poporatiunea magiara este mai greu lovită, fiindca togm'a în părțile locuite de ea se vede ca este censulu mai mare. S'aru recere deci că sa se mediteasca pentru poporatiunea magiara usurări pentru a scuti nationalitatea propria. Dorere inse ca acum nu se pôte statorî unitatea censului, dara oratorulu speréza, ca nu preste multu vomu

crea o lege electorale armonica. Pâna atunci oratorulu spriginese § 5. cu emendamentul lui Bonciu.

Ales. Csiky subterne emendamentul, sa se dica în § 5. în locu de „ne“ computandu-se adausulu desarcinării pamentului: computandu-se „și“ (adausulu disu)

Bl. Orbánu propune, că § 5. sa se lase în suspensio pâna cându va subterne ministrulu de interne proiecte despre nou'a impartire a cercurilor transilvane și datele despre contribuțiune. Mai vorbesce Deaky contra § 5.

Ne mai fiindu insinuat vre-unu oratoru și resignanda referințele Szeniczey dela cuventu între strigări frenetice de „eláll“, și motivéza Demetriu Bonciu între neliniscirile casei inca odata votulu seu separatu cunoscutu.

Il. Horváth ia cuventulu pentru a face o observatiune personale și după acést'a urméza votarea. Se cetesco toate propunerile de modificatiune. Majoritatea primescé paragrafulu asiă precum l'a compus și stilisatu comisiunea centrala. După aceea se primescé votulu separatu subternutu de Demetriu Bonciu cu 107 contr'a 103 voturi.

Dupa acceptarea acestui paragrafu cas'a trece la paragrafulu urmatoriu.

Ios. Kájuch spre a preveni orice interpretare rea face o propunere de modificatiune: sa se puna în punctulu a) în locu de cuventulu „comunu“, cuvintele „în modulu indigitatu în § 4.“

F. Szederkenyi aréta marile schimbări ce le-a suferitu proiectulu subternutu de ministrulu de interne în mân'a comisiunei centrale fără că acést'a sa motiveze acele schimbări. Mai mare deosebire este între proiectulu în cestiune și legea din 1848, cu toate ca regimulu pururea accentua ca nu se va abate dela spiritulu legii din 1848. În deosebi s'a pus unu censu și pentru industriali și comercianti, pre cându legea dela 1848 pretinde numai că densii sa dovedéca ca ocupa continuu pre unu coajutoriu (sodalu). Oratorulu face urmatoriu proiectu de modificatiune: Dreptulu de alegere compete acelor'a cari posedu singuri seu impreuna o casa seu unu pamentu, după care contribuțiunea statului este impartita după unu venitu curatu de 100 fl.; mai departe acelor'a cari porta industria că comercianti, fabricanti și maestri în intietesulu legii pentru meserii.

Alex. Nehrbečky observă la

espunerile ante-vorbitorului, ca densulu vorbesce despre proiectulu în cestiune că și cându n'aru fi fostu de fatia și n'aru fi avutu nice o atentiune la cele ce se discutara pâna acum. Antevorbitorulu nu voiesce sa lege dreptulu de alegere de censu. Acést'a este o parere personale, guvernulu, sectiunea și comisiunea centrala au fostu și suntu inse de alta parere, căci acesti'a au voit sa afle ore care garantia în censu cu privire la venitu. Oratorulu se roga deci sa se priméca paragrafulu după testulu facutu de comisiunea centrala.

Reportorulu Szenczey îndrepta pre Szederkenyi la raportulu comisiunei centrale din cari și pôte face o deslusire despre fia care paragrafu. Se pare ca deputatii voiescu sa se indoiesca despre îndreptătirea de existinta a fia-cărui paragrafu. Argumentatiunea lui Szederkenyi ne face sa presupunem ca densulu n'a luat parte la discusiunile sectionilor și n'a cetitu nici unu diurnalu într'acestu intervalu, de acea densulu sa și cășcege mai întâiu informatiuni sigure.

Dupa o observare personale din partea lui Szederkenyi ia cuventulu I. Vajd'a, spre a propune după o scurta motivare unele modificatiuni stilarice la emendamentul lui Szederkenyi.

Al. Körmenyi după o motivare lunga subterne urmatoriu emendamentu: § 6 sa sune: Îndreptati la alegere sunt mai departe a) aceia cari posedu insisi seu cu societate respective cu copiii lor minorii exclusiv seu în comunu o casa, unu pamentu seu unu capitalu, din cari ei au în deosebi seu preste totu unu venitu de 105 fl., după care solvesc dare; b) în comuni mari și mici acei meseriasi cari solvesc dare celu puțin după unu coajutoriu (sodalu).

L. Mocsary revine asupr'a întrebarei lui Szederkenyi: ce s'a facutu dara din proiectulu de lege ministerialu dintâiu? și se încerca a dovedi ca între acést'a și între proiectulu din cestiune existu atari diferințe esentiale, cari sunt atâtu de daunose pentru alegatori, respective restringu dreptulu electoralu într'atâtu, încâtu oratorulu nu pricepe, cum si-a potutu dá ministrulu consentimentulu seu la toate aceste modificatiuni? Cu deosebire s'a templatu acést'a la paragrafulu în cestiune, care că și paragrafulu 3 tientesce directu într'acelu, de a restringe dreptulu de alegere alu civilor din cetâti. Oratorulu se alatura la emen-

damentul lui Szederkenyi respective alu lui Vajd'a și face din partea sea următoarea propunere: Dispusetiunea paragrafului 15 art. de lege XXVI: 1868, după care la casu cându dela întemeierea unei maestrii n'au trecut inca doi ani, se ia jumetete din minimulu de contribuțiune — nu pôte împedeca pre comercianti și meseriasi, într'u exerciarea dreptului lor de alegere.

Fiindu tempulu tare înaintatu (eră la 2 ore d. a.) și încependu Deaky cuventarea sea, deputatii devinu într'o neliniscire continua — unii ceru continuarea desbaterei, alții propunu închiderea ședintei, și în urma dopa mai multe pledării pro și contr'a, cari aretau prin șgomotulu lor neliniscia cea mare, Cas'a primescé propunerea, că sa se închida ședint'a de adi și resolutiunea asupr'a propunerei lui Polya se amâna pre mâne.

Monarchia în Europ'a.

Sob acestu titlu estragemu de pre jurnalulu „l'Italie“ urmatoriu articlu, care ne pare a fi foarte rationatu:

„S'a disu adesea ca dificultatea de a se potea întări republic'a în Francia, suntu chiaru republicanii. Totu astfelu amu potea dice, deca nu cu mai multu, dara celu puțin totu cu atât'a resonu, ca aceea ce vatema prestigiulu monarchiei în Francia și Spania suntu monarchistii.

Cetindu discursurile și proclamatiunile reprezentantilor monarchiei din ambele părți ale Perineilor, și mai cu deosebire comentariile facute de press'a monarchista, se vede indata marca departare a spiritelor liberali, atât în Francia câtu și în Spania, pentru vre o restaurare, alu cărei rezultatu aru fi reconstituirea mai multu seu mai puțin deghisata a guvernamentului absolutu.

De fericire, monarchia nu este pretutindeni reprezentata de ômeni aprinsi de sângele omenescu, că don Carlos, seu că visatori incapatinati că contele Chambord. În nici o epoca a istoriei Europei nu s'a vedutu pre tronuri unu astfelu de numeru de printi cu atât'a sinceritate devotati binelui poporelor, și asiă de intimu asociati aspiratiunilor nationali.

Acést'a provine din cauza ca au întiesu ca monarchia în secolulu alu nouăspre-diecelea, numai este monarchia din timpii trecuti, căci poporele au devenitu maiore și prin urmare ele nu mai primescu monarchia decât cu respalata binefaceri-

FOISIORA.

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulul 1200 n. de Christosu.)

dupa Grube.

II. Ratacirile lui Ulysse.

1. După derimarea Troiei întorcându-se Ulysse cu cele douăspre-diece năi către patri'a sea, o furtuna 'lu aruncă în tier'a ciclopiloru; acesti'a erau nisce uriasii neciopliti, necultivati, cari nici plantau nici semenau, căci cucuruzulu, orzulu și nobil'a vitia de viia, ajutate de ploile lui Joe, le crescea fără nici o munca. Ei nu aveau cunoscutia nici de legi nici de adunări poporali, că sa se întielega impreuna; locuintele lor erau pesteri de munti, boltite. Lângă tier'a ciclopiloru se află o mica insula, pedurosa, în care pasceau turme numeroase de capre selbatice. Aci venisera năile lui Ulysse într'o nôpte întunecosa fără luna. Cu reversatulu dilei esira grecii afara și strabatura tota insula, uciindu cu săgetile lor capre selbatice pentru nutrimentu. Fiindu-ca vinu mai aveau de ajunsu, tota diu'a o petrecura voiosi.

Acusi inse recunoscura de pre fumulu, ce se radică spre ceriu și după unu șgomotu, ce se audiă în apropiare, ca nu departe, trebuie sa locuiesca ômeni; a două di, dimineti'a și plecara Ulysse cu câti-va consoci, că sa veda, ce felu de ômeni locuiescu aci. Debarcandu la tiermure, vedura într'o stâncă o pesteră umbrita de dafini, în giurulu cărei'a se ra-

dicau bradi lungi în trupina și stejari cu verfori înalte. În lăintru șiedea unu omu de statura uriasă, carele, singuru pascendu-si turm'a, și neumblandu nici odata cu cei-lalti, se cugetă mereu la fapte reutaciöse.

Ulysse alege doi-spre-diece din soci, celor-lalti le comandă sa remana la năi, și luara merinde, câti-va foi de vinu și plecara mai departe. Ajunsi la pesteră, pre uriasiu nu-lu aflara acasa, pentru ca plecascé déjà cu turm'a la pasiune. În absentia lui, grecii cercetara pester'a cu curiositate; giuru impregioru erau corfe cu brânza; în gauri laterali erau miei și iedi; nu lipsiau nici vase, putine și galeți pentru conservarea laptelui, ce se află în abundantia. Grecii aprindu unu focu și mananca din casiu. Într'aceea sosescé uriasulu, aducendu o legatura mare de lemne uscate, pre care o arunca la pamentu cu șgomotu asurditoriu, încâtu grecii de frica se trasera toti priu unghetie. Oile și caprele cari voiă sa le mulga, le mena uriasulu în pesteră, iera berberii și tiapii i lasa afara, după aceea asedia la intrarea pesterei o stâncă puternică, pre care abia aru fi putut'ô duce 22 cara cu câte patru rôte. După ce-si mulse oile și caprele, și după ce se satură de lapte, și după ce pre celu remasu 'lu puse în vase, uriasulu și aprinse foculu. Atunci observă strainii, și dise maniosu către ei: „Cine sunteți, și pentru ce percurgeti cu năile undele mărei? Sunteți o banda de rapitori, și voiti sa indusmaniti popore straine?“

Grecii, audiendu ragetulu duru cu care-i agraf uriasulu, cum și de aspec-

tulu lui infioratoriu, incepura a tremurá, dara Ulysse prinse curagiu și grai: „Noi suntem greci, ne tienem de arm'ta regelui Agamemnonu, și în reintorcere dela Troja, pre care amu nimicit'ô, suntem aruncati de ventu pre spe necunoscute; acum în genunchi ne apropiamu de tine, că sa ne daruesci cu ce-va, că pre nisce straini. Iera tu aibi frica de diei, căci Joe apara pre cei straini.“

Ciclopulu infioratoriu response: „Nebunu esti tu strainule, ca-mi dici sa me temu de diei; ce ne pésa nôue ciclopiloru de Joe și de dieii fericiti, cându noi întrecem pre densii. De frica dieiloru nu te voit crutiá nici pre tine și nici pre socii tei. Totusi spune-mi unde ti-ai opritu năi'a, aprôpe ori departe de aici?“

Ulysse, gandindu-si iate o insielaciune dise:

„Năi'a ni s'a sfermatu de stânci și numai noi singuri amu scapatu de perire.“

Monstrulu, fără a mai dice ce-va, apucă doi dintre socii lui Odysseu, i batú deolalta de le sarí creerii și-i umplú de sânge. După aceea i daraburi membru de membru și i mancă eu atât'a apetitu, încâtu nu mai remase nici osu nici carne. Pre greci i coprinse sudori de spaima. După ce monstrulu se satură astfelu cu carne de omu și lapte, se intinse în pesteră pre câtu eră de mare, și adormí adencu. Acum, Odysseu, i-aru fi infiptu spad'a în pieptu de nu l'aru fi opritu cugetulu, ca toti grecii nu voru fi în stare sa rostogolésca pétr'a dinaintea pesterei. Închisi în pesteră aru fi trebuitu sa móra mórtu infioratória.

A două di ciclopulu prinse pre alti

doi greci și-i mancă de dejunu, radicandu după aceea stâncă dela intrare fără nici o greutate, și o puse iera, la locu, și-si conduse oile iera la pasiune. Odysseu se cugetă acum, cum sa-si póta resbuná pentru atât'a nelegiuire. În pesteră de o parte stă lungta pre pamentu maciu'a ciclopului, care eră unu trunchu de olivu, câtu catargulu unei năi cu 20 remi. Acést'a o facara consocii lui Odysseu lucia, iera ela insusi, o ascuti la verfu și apoi o ascunse; după aceea și alege prin sorte patru cameradi, cu alu căroru ajutoriu sa infiga prajin'a în ochiulu ciclopului, cându va durmi acést'a. Uriasii acesti'a aveau adeca numai unu ochu în frunte.

Séra se întorče infioratorulu ciclopulu îndreptu, și termina lucrulu, că de alta data, și iera ucise pre doi greci, pre cari i mancă de cina. Odysseu se apropiă acum de elu și-i imbiă o cana plina de vinu, uriasulu o beú cu placere, porunci sa i-o umpla pâna a trei'a ora și o golí fără a presopune vre-o insielaciune. Întrebă după aceea pre Odysseu de nume, că și densulu sa-i póta dá asemenea daru.

„Ti voit spune numele meu,“ dise intiepteluta Odysseu, inse sa me daruesci și tu. Nime me numesce, tatalu, muma și sororile; Nime ne e numele meu.“

La aceste response uriasulu rancorosu: „Asiă dara pre Nime 'lu voit mancă mai în urma — cu ast'a te daruescu. Dicendu aceste se lasă pre spate, și se adenci într'unu somnu greu.

(Va urmă.)

loru ce ea aduce. Evenimentele petrecute pre *fin-care* di in Franci'a si Spani'a *contien*u [invețiatur] de cari tóta lumea *profita*, — afara de Burboni fãra indoela, a cãrei destinata este de a nu invețiã si de a nu uitã nici odata nimicu.

Nu suntemu din aceia cari vedu in siefulu ereditariu alu unui statu óre care analogia cu uno girante neresponsabilu alu unei societãti anonime. Pentru noi, forti'a unei monarchii, este tocmai caracterulu seu traditionale, care face dintr'ens'a representationea neinteruptã a vietiei istorice a unei natii.

Ieta pentru ce noi suntemu departe de a acceptã intocmai maxim'a ca „regele domnesce dara nu guvernãzã”, maxim'a a cãrei aplicatiune rigurosa aru cere cã singurulu omu care aru trebui sa nu se intereseze de destinele unui statu sa fia insusi siefulu acelu statu.

Adeverulu este ca cea mai mare parte a suveraniloru constitutionali din Europ'a se asociazã cu totulu aspiratiuniloru poporului si iau asupra-le partea cuvenita loru in directiunea politica a tierii loru. Astadi cã si in trecut, monarchi'a traditionale a servitu de drapelu pentru fundarea *nationalitatiloru*, Itali'a si Germani'a cã si Franci'a, Spani'a si Engli-ter'a, datorezu unitatea loru politica la dõue dinastii eminaminte nationale. Dãca Spani'a si Franci'a au ruptu lantiulu istoricu alu traditiuniloru loru, gresiela este mai multu a dinastieloru de cãtu a popóreloru. Dãca Engliet'ã, Itali'a, Germani'a, Belgi'a, Oland'a si Portugal'a au monarchi'a reprezentativa caus'a este ca printii loru 'si au cunoscutu tempulu si tier'a, si au acceptatu missiunea civilizatiunii si a libertãtii ce secolulu nostru le-a impusu.

Ieta pentru ce la aceste natii agitatiunile republicane, ori cãtu scõmotu aru face, voru fi totu-dẽun'a sterile. Totu-dẽun'a cãndu o dinastia cade, caus'a este ca ea insasi a voit'o.

Partisanii restauratiuniloru imposibile n'au intielesu inca acẽst'a. Don Carlos va putea avẽ ori cãte succese frumõse; generalii sei potu impuscã, incendiã, destruge diumetatea Spaniei, dara nu voru potẽ nici odata domni in Madridu. Grati'a neprevederii si orbirei familiei sele, natiunea spaniola a ruptu cu dens'a lantiulu traditiunii monarchiste, si nu o va mai reinnoi.

S'aru putea dice totu atãtu si despre Burbonii din Franci'a; missiunea loru s'a sfersitu din diu'a in care au separatu interesele dinastiei loru de acelea ale natii. Totu ce aru face ei nu voru mai putẽ restabili monarchi'a legitima, pentru ca ea nu mai este legitima de cãtu prin nume.

Din Turci'a.

O cestiune, de multu tempu controversata, dara remasa necontentu in stare de problema, s'a readusu pre tapetu prin o mesura recenta, ordonata de marele viziru Hussein-Avni-Pasi'a, in calitatea sea de seraskier. Voimu sa vorbimu de incorporarea crestiniloru si a jidaniloru in renderile armatei otomane. De aprõpe dõue-dieci de ani, acẽsta cestiune este resolyata in principiu; aplicarea ei inse a intempnatu in totu-dẽun'a, in starea actuala a moravuriloru seu a prejudiciiloru iradecinate in turcii coi betrãni, atãtu de mari dificultãti, incãtu prescriptiunile legislative, ori cãtu de formale aru fi fostu, remanenõ litera mórta.

Hati-humayunul din 1856, prim'a sursa a tuturor reformelor neincetatu anuntiate de cãndu Turci'a si-a luat locul in concertulu european, a consacratu, in terminii coi mai espresi, datori'a impusa tuturor supusiloru crestini seu apartinendu la alte rituri nemusulmane de a indeplini servitiulu militar, si a fi tratati, cã si supusii musulmani, de legea recrutãrei. Spre a stabili si mai bine importanti'a acestei mesuri, si a probã ca acẽst'a erã o caleare a moravuriloru trecutului, hati-humayunul constatã ca acẽsta obligatiune constituã nu numai o datoria, ci si unu dreptu. Seu ca acẽsta mesura nu probã nimicu, sau insemnã ca supusii cari apartineã raseloru considerate pãna acum cã atasiate luau ren-

dulu de cetãtieni cu acel'a-si dreptu cã si cei-lalti, si ca nu voru mai fi tratati cã o rasa inferiõra, si ca voru purtã (lucru mare in ochii turciloru) sabi'a si posc'a. Cu tõte acestea, pãna acum, nu s'a facutu nimicu. De-si guvernulu a intielesu fõrte bine necesitatea ce are de a-si mari numerulu soldatiloru sei, musulmanii au continuatu, dela 1856 cã si mai nainte, sa faca numai ei parte din armat'a activa. De-si cãti-va tineri crestini au fostu seu primiti in scõl'a militara, seu tramisi in Europ'a spre a face studii speciale, dara au fostu in totu-dẽun'a lasati afara din servitiu, si nimeni nu admitea ca ei aru putẽ fi chemati sa comandeze nisce soldati turcesci. Se anuntiasẽ formarea unei legi speciale spre a regulã acẽsta situatiune; se pareã chiaru ca convenisera, intr'unu modu generalu ca se voru formã bataliõne speciale dupa biserici si comunitãti. Spre a scapã din incurãtura ei au lucratu pãna acum dupa principiulu de inlocuire admisu de lege. Familiile crestine si jidane au luat obiceiulu sa platẽca unu tributulu specialu numitu, bedelie, si astu-feliu copiii loru erau scutiti de servitiulu militar.

Acẽsta cestiune a inrolãrei in armat'a musulmana a crestiniloru si jidaniloru, se pare ca Hussein-Avni-Pasi'a voiesce, dẽca i se va lasã tempulu, sa o faca sa intre in o nõua fasa. Elu a ordonat, in adeveru, tuturor guvernuriloru din provinciã sa faca cãtu mai iute recensimentulu tuturor tineriloru apti pentru servitiu, ori-care aru fi religionea loru. Acẽsta mesura inse are trebuintã, spre a fi completata, de elaborarea regulamentulu organicu, promis de atãtea ori, asupr'a conditioniloru servitiului si reguliloru avansãrei. Recrutarea celoru nemusulmani fi-va ea semnalulu unei fusiuni definitive a tuturor religiiuniloru in renderile armatei; seu turcii, se voru margini sa constituẽ o militia speciale, lasãndu sa subsiste vechiulu obicei care nu permite unui crestinu sa indeplinesca functionile de oficieru vis-a-vis de soldatii musulmani? „Le Danube“

„Gazet'a“ din Madridu a publicatu unu raportu oficialu asupr'a caderei Cuencei. La 13 Iuliu diminiãta, 8000 de carlisti, sub comand'a lui don Alfons, atacara foburgulu Carreteri'a. Cele trei asalturi dela inceputu fura respinse. Comandantulu republicanu, Yglesias, vedendu-se incungiatu, parasã foburgulu si se retrase pre piati'a mare a Cuencei, re-ntarindu pòrt'a Valenciei. Asupr'a ameritiãrei ce i se facu de a se dã, Yglesias respunse ca nici odata. Foculu se indoi si tienu tõta nõptea. Alte patru asalturi noi fura respinse in diminiãta de 14 de cãtra republicani. Cu tõte ca asediatiile erau lipsiti de apa si de mãncare, de abiã dupa unu focu de vre-o dõue zile, carlistii luara cetatea. Yglesias ordonã retragerea in fortãria, unde sperã sa lupte pãna la mórte. Sosindu in strad'a San-Pedor, vedu unu nouu corpu de 4000 carlisti, descindiendu din fortãria, unde intrasera. Astu-feliu se scie cum Yglesias si toti oficierii si soldatii lui au cadutu prizonieri. Carlistii detera atunci semnalulu jafului si masacrului. Mai multe edificii ardeau; multe case fura darimate, locuitorii fura asasinati. Carlistii au luat venitulu de contributiuni pre doi ani, obiecte si marfuri de prin case si pravalii. Au derimatu fortificatiunile. Se crede ca au fostu in numeru de vre-o 11,000 si ca erau sub ordinele lui Freisc'a, popei de Flix si canoniculu Villalain. Perderile republicaniloru au fostu de 750 morti si 700 raniti.

Curiosum.

Partea natiunii romãne din Austro-Ungari'a, spartienatõria in cele bisericesci la Metropoli'a din Sabiu, are de inregistratu de locu pre primele pagini in istori'a regeneratiunii acestei metropoli, unu evenimentu, cãru asemine nu credem ca se voru afã multu in istori'a bisericescã; este acestu evenimentu cã totu aceea persõna carea inainte de unu

anu de zile fu alẽsa, de metropolitu gr. or. romãnu in Sabiu, acum s'a alesu de patriarchu gr. or. serbescu in Carlovitio; adeca Prãsãntitulu Procopiu Ivacicovicu.

Ce motive va fi avutu majoritatea congresulu serbescu pentru acẽsta alegere, seu cum voru fi influentiatu indirecte asupr'a numitei majoritãti pentru acẽsta alegere, alte cercuri decidiãtorie, — cu acẽsta nu ne ocupãmu, aice lasãndu bucuria despre rezultatulu alegerei acelor'a cari au militatu si chiaru s'au luptatu pentru acestu succesu, atãtu numai trebuie sa insemnãmu prevãtu amu potutu culege din jurnalele cari se ocupa cu acẽsta causa, ca in persõna alẽsa nu se vede atãtu scopulu ajunsu, cãtu mai multu cãscigarea unui instrumentu pentru scopuri ajungãnde. —

Asiã d. e. foile guvernamentale, cãnta cu tonu inaltu hosãna pãna la alu treilea ceru preste acẽsta alegere, si cu o multãmire placuta cugeta a-si potẽ pune capulu pre capatãiu, cã-i in fruntea causei serbesci este chematu omulu bunu si blãndu, si omulu plinu de friãa lui Domnedieu si a stapãnirii; precum intru adeveru si este Prea Sãnti'a Sea. —

Altu-cum sta caus'a la omladinisti! De si ei cu a loru majoritate l'au alesu, totusi la ei, vremu sa dicem la deputatii congresuali omladinisti, nu vede omulu alt'a decãtu curiõs'a cugetare, si o reserva, precum acẽst'a numai potẽ sa provina dupa unu actu indeplinitu, in impregiurãri fatale si abnorme, dara incapetu se mãngãie si ei cu acei'a, ce: „dara dẽca alesulu omu bunu si blãndu va fi in mãinile nõstre tocmai aceea, ce ne-arũ fi fostu alesulu respinsu.“

Ca fi va consideratu Prãsãntitulu metropolitu romãnu tõte aceste posibile, seu chiaru verosimile eventualitãti atunci cãndu fiindu provocatu de a primi candidatur'a de patriarchu serbescu si ca la provocare a respinsu ca dã, noi nu scim, dara arũ fi tristu dẽca motivulu resolyerii spre primirea candidaturii arũ fi fostu numai: „inca mai pasulu dela metropolitu, si la patriarchu si acesoriele.“

Fia cum va fi cu tõte aceste jurstãri dara caus'a de patriarchu serbescu a prãsãntitulu metropolitu romãnu este de $\frac{2}{3}$ si caus'a finita: cãci majoritatea congresulu au voitũ si sãntitulu metropolitu rom. inca voiesce, si se potẽ ca pãna aceste combinatiuni modeste ale nõstre voru vedẽ lumin'a, si $\frac{1}{3}$ parte, intru adeveru cea mai ponderõsa adeca corõn'a inca va voi, si asiã alegerea se va face fapta complinita; ei! dara atunci se nasce intrebarea, ca ce dicu romãni metropoliei sabiene la acẽsta intemplantu intru adeveru pre momentõsa?!

Nainte de a responde la intrebare, cauta sa ne lamurimu pãrerile despre aceea, ca ce este alesulu metropolitu in sinulu bisericeii orientale? si specialminte ce este alesulu metropolitu romãnu din Sabiu facia ca poporulu bisericianu?

Cei-ce tienu, ca metropolitulu cutarei bisericeii nu este alt'a decãtu unu functionariu — publico-bisericescu, care in impregiurãri favorabili, seu pentru complanarea incurãturiloru intru statu si bisericã, cã buna óra astadi la serbi potẽ se primẽca dignitatii bisericesci dintr'o bisericã intr'alt'a (dupa sublimelẽ concepte ale jurnalulu „Ungaricher Lloyd“ din 2. 3. 4. Augustu 1874) acei'a afla nu numai practicãbilu, dara chiaru si consultu si salutariu o astfelu de trecere dela o dignitate bisericescã la alt'a.

Cu totulu altu-cum trebuie sa cugete despre acẽst'a acci fii sufletesci ai metropoliei sibiane, prin cari, si pentru cari prãsãntitulu metropolitu este alesu de atare, cãci bine sa scie, ca de si nu dogmatice dara in cele administrative, bisericã gr. or. romãna este despartita de cea serba, in urmarea aspiratiuniloru si a luptelor seculare ale romãniloru gr. or., si acei'a inca bine sa scie, ca in bisericã gr. or. unu episcopu si metropolitu este mirele episcopiei, si alu metropoliei pentru care este alesu, si asiã precum mire's'a nu-si potẽ parasã pre logodniculu seu fãra cause binecuvẽntate, asiã nici vice vãrsa.

Ieta in capetu cã sa fimu chiari si franci, metropolita Sabiului este metropolita romãna, patriarhatulu Carlovitii este serbu, doue scaune cu totulu separate, la scaunulu de Metropolitu din Sabiu a fostu chematu Prãsãntitulu metropolitu, Procopiu Ivacicovicu cã fostu episcopu instalatu romãnu alu Aradului, si: plededie „Ungaricher Lloyd“ cãtu ii va placẽ prin corespundentele seu din Carlovitio pentru originea si inclinãrea metropolitulu din Sabiu, spre serbismu, noi acẽst'a dupa starea faptica, nu o credem, pentru ca noi avemu chiaru dechiaratuni solemne si positive despre romanitatea metropolitulu din Sabiu.

Dãca totusi s'aru intemplantu acea neasteptata impregiurãre, cã metropolitu Sibianu romãnu, alesu de patriarchu serbescu sa se intãrẽca, si metropolitu sa primẽca acẽsta intãrire, atunci aime nu va potẽ negã, bã nici inaritulu patriarchu serbu, ca mirele fãra tõta caus'a a parasitu pre mire's'a sea.

Afãrãmu de lipsa a face aceste combinatiuni, nu din vr'unu spiritu inamicu cãtra fratii serbi, din contra vedendu-i in perplesitate si pusetiune fatala in privinti'a causelorũ bisericeii lorũ facia cu statulu, ii asecurãmu despre cea mai via simpatia si partinire in impregiurãri atãtu de grele, in cari se afla ei astadi; — dara ne vedurãmu constrinsi a vorbi despre causa, cãci alegerea patriarchulu lorũ ne atinse si pre noi romãni din Metropoli'a gr. or. a Sabiului.

Unii dintre cei apartinãtori la Metropoli'a din Sabiu.

Varietãti.

** (Bazaine) dupa cum scriu jurnalele din Parisu a fugitu Dumineca nõptea din insulã Margarit'a, loculu unde a fostu detinutu cã prizonieru. Densulu a scapatu din prinsõre cu ajutoriulu unei funia slobodiendu-se pre ea in josu. Se dice ca a ajunsu pre o naie care navigã cãtra Itali'a. Guvernulu este decisu a pedepsi aspru pre complici.

(†) Necrologu. Anuntiamu si noi cu cea mai profunda durere, incetarea din vietia a multu onorabilulu betranu doctorulu Arsachi.

Apostolu Arsachi erã unu mare omu de stat, unu mare cetãtiniu si unu bunu patriotu, cu mari prevederi, cu multu tactu si calculu.

Nu vomu enumerã aci tõte faptele cele patriotice ale repausatulu Apostolu Arsachi, vomu reaminti inse numai unulu din aceste fapte si eata-lu:

In diu'a de 24 Ianuaru 1859, cea mai mare di din vietia poporulu romãnu, care in numeru de preste 30 mii, umplea delurile si vãile metropoliei, dealurile Filaretulu si Cãmpulu libertãtiei; in acea di memorabile cãndu boerii din camera cam indaratnici nu prea vedeau bine lucrurile si primẽdi'a in care erau, intieptulu batrenu Apostolu Arsachi se sui la tribuna si, cu vocea sea tremurãnda de batranetie si cu lacramile in ochi, adresandu-se cãtra boeri, diise: „Vedeti acele valuri de poporu, aretãndu pre ferestri multimea care impresurã camer'a, auditi acele gemete si mugete, primejd'iã este mare, sa o evitãmu, si cu acẽst'a dimpreuna si o cruda versare de sãnge.“

Atunci boerii, gratia acestui mare personagi, se desceptara si alergara care mai de care la urna, sa voteze pre marele Cuz'a, in aplausele acelorũ diecimi de mii de ómeni, cari scapase de primejdie prin intieptiunea lui Apostolu Arsachi. Fia-i tierãna usiõra si memori'a eterna in poporulu romãnu.

„Tr. Carp.“

** (Numerulu advocatiloru). Datele mai nõue ale ministrulu de justitia arẽta, ca in Ungari'a si Transilvani'a functioneã pre la deosebitele tribunale, 4023 de advocati, dintre cari in Transilvani'a suntu in numerulu urmatoriu:

La Clasiu 46, la Tergulu-Muresiului 42, la Brasiovu 28, la Sabiu 26, la Odorhei 18, la Kezdi-Vasarhei 15, la Alb'a-Iuli'a 14, la Turd'a 13, la Aiudu 13, la Gherla

13, la Desiu 12, la Deva 12, la Sepsis György 12, la Mediasiu 11, la Sighisior'a 11, la Ciucu-Szered'a 9, la Fagarasiu 8, la Bistrita' 7, la Hatiegu 6, la Gyergyo-Sz-Miklos 5, la Abrudu 4, la Bai'a de Crisiu, 3, si la Naseudu 2.

* (Agricultur'a Romaniei) dupa cum ne informedia diuarele de acolo, au incercatu perderi insemnate in anulu acest'a. Nu a fostu de ajunsu totn'a cea secetos'a, care a facutu ca unele grane sa nu resara potrivitu si prin urmare sa nu vegelede cu vigore preste totu loculu, iera altele sa remana neresarite; iern'a cea aspra si fara zapada, care a facutu sa piera mai tota rapiti'a, sa degere multime de vii; frigulu din septaman'a brandiei, care a facutu sa degere graulu ce incepuse sa resara dupa ploie; nu au fostu destule aceste flagele, dara eata ca mai dela inceputulu lui Iuniu grindin'a prinse a bantui mai multe judetie. Campii intregi cu grane si alte bucate au fostu cu totulu distruze. Dela unu capetu alu tieiei pana la altulu; dela Nemptiu pana la Mehedinti, piatr'a s'a preumblatu. In multe locuri marimea pietrei a trecut preste

acea a oueloru de porumbelu. La 17 Iuniu chiaru in Bucuresci a cadiutu piatr'a mai mare ca alunel; mai multe comune vecinase au fostu bantuite; norocire, ca tierinele lipite de Bucuresci au fostu scutite. Pre langa grindina apoi ploile torentiale au facutu sa iesa din mat'e loru torente si riuri, cari au innecatu si potmolitu recoltele si fenatiel necosite. Dupa cele din urma scrii, judetiile cari au suferitu mai multu de grindina suntu: Ilfovulu, Prahov'a, Buzeuulu, Ramnicu-saratu, Putn'a, Dembovit'a, Argesiuulu, Muscelulu, Oltulu si Remniculu-Valcei, — va se dica mai tota Munteni'a! In Prahov'a viile au suferitu forte multu intr'o parte a podgorioru; in dealulu Dragasianu, — unde se afla si vii'a lui Bratianu, — dupa catu se scia, grindin'a aru fi bantuitu preste totu. — Astu-feliu, candu dupa munc'a de unu anu agricultorii asceptau sa se bucare de holdele loru, grindin'a le prefacu in pusedarii. In mai multe localitati din Teleormanu, Vlas'a si alte judetie, granele au suferitu de — palitura. Dupa cum sciu toti cultivatori, palitur'a provine din caus'a secetei, a venturilor calde si a arsunei soarelui, candu granele suntu aproape de coptu. Bobele graului se usca de odata inainte de a fi copte; remanu mici si n'au mai nici o valore. Afara de acesta granele palite se si treiera cu anevioia. Semnaturile tardii suntu cele mai espuse la palitura. Norocire pentru tieira, ca cu tote accidentele climatice atatu de defavorabile, totusi recolt'a se anuncia bine, astu-feliu, ca lipsele din unele judetie se voru umplea cu productele altor'a.

* (Sarea.) — Nu va fi fara interesu a areta aci gradulu de stima si veneratiune, de cari se bucura in anticitate acesta substantia atatu de apretiuata de bunulu Oratiu, care dicea: „Nu ceru decatu o mesa mica, putiena sare curata si o haina care sa me apere de frigu.

Sarea este intrebuintiata in genere de tote natiunile atatu de multu, ca aru fi cu greu a semnala o populatiune catu de putiene numerosa care sa nu se servesca cu ea de multi seculi.

Sarea era considerata ca lucrulu celu mai delicatu si escelentu. Omeru o calificat de divina, Platonu dicea ca este forte scumpa dieiloru, si Pliniu declara ca fara sare ii pare imposibila o vietia civilisata.

Paganii considerau sarea ca indispensabila pentru sacrificie. La greci era simbolulu amicitiei si alu curatieniei; de acea se oferea pana si sare.

O marturia impunatori'a de stim'a ce esista pentru sare este in cuvintele lui Iisusu Christosu catre apostolii sei: „Voi sunteti sarea pamentului...“ si in aceste: „Sarea este buna... Aveti in voi sarea si printre voi pacea.“ La Evrei ori-ce victima trebuia sa fie consacrata prin sare, si era obiceiul, candu se jurat credintia regiloru, a manca in fati'a loru sare consacrata.

Sarea a devenitu la tote poporele ti-

pulu a totu ce pote fi mai perfectu, si numele seu se aplica la totu ce pote fi mai alesu, la totu ce face placere spiritului.

Cei vechi diceau ca scrierile bune, respunsurile fine si spirituale suntu pline de sare, si pretiuiau multu sarea atica. Catulu nu punea pretiu pre o femeia frumoasa lipsita de sare (astadi s'aru dice de sicu!) O pie-a, unu discursu, o scriere suntu privite astadi ca mediocre deca n'au sare. In fine trebuie sa observamu, cu Pliniu, ca retributiunea a ori-ce munca a primitu numele de salaru, care are de origina latinulu salu, sare.

Si nu numai omeni apretieza sarea; cea mai mare parte din animale au unu gustu pronuniatu pentru acesta substantia. Se scie din cea mui adenca anticitate, ca celu ce voioese sa marisca cuantitatea laptelui turmeloru sele, trebuie sa puna sare in chran'a loru, si astadi nu mai e nici o indoieala, ca acesta precautiune nu contribuie cu putere ale ingrasia si a amelior'a calitatea carnei loru. Instinctulu animaleloru le face sa caute si sa gasesca isvorele sarate.

* (Fulgeru, parafulgeru.) Trasnetele grozave cari legana uneori pamentulu si causedia inca si daune nereparabile au preocupatu forte tare mintea omenesca, pana candu renumitul americanu Franciniu, a inventatu in contr'a fulgerului, parafulgerulu. Adi forte multi sciu cumca: fulgerarea, e rezultatulu unei puteri a trasnetului, si puterea acest'a secreta, o numimu materia electrica sau electricitate.

Calitatea electricitatii, prin care atrage unele corpuri la sine si unele le respinge, betranii inca au cunoscut'o incatu-va, inse mai indetiau numai de candu s'a indicatu prin machin'a electrica. Candu aduce masin'a acest'a obiectele in miscare, omulu incontactu cu ea, simtiesce lovituri in membrele sele, ma deca s'aru prinde mai multi omeni de mani, toti aru simti odata cutremurarea si lovitura. Se pote vede mai departe, cum stra-fuge schinteia din masina, si se pote senti candu se versa pre manile nostre tiente acolo, ca si cum o aru trage printr'o mreja de paianjinu.

Puterea acest'a caracteristica, carea o numimu materia electrica, se estinde in tota natur'a, prin urmare nu numai in aeru, ci si in alte corpuri ba inca si in cele vietuitoare.

Electricitatea nu se latiesce pretutindenii in mesura egala; intr'unu locu se acumula mai multu, precum cu ocaziunea tempestatiei in nuori, de unde apoi se desierta afara.

Dupa ce Franciniu prin rezultatulu incercariloru sele splendide a constatatu electricitatea, carea se afla in nuori, n'a dubitatu nimene, ca elu a avutu mare dreptu candu a disu ca fulgerarea descinda din materi'a electrica; pentru ca inainte de acea unii au cugetatu ca in ceru se afla materii ardietorie cari au tocmai asi'a epitome intime ca prafulu de pusca, pucioasa etc. etc.

Trebuie sa marturisescu ca forte retacescu cari se temu de tunetu, caci elu in sine e inocente si cu totulu nesticiosu. —

Electricitatea fuge forte rapede josu si pieru pana ce, tunetulu se respandescu linu in nuori si numai tardiu vine la noi din departare. Unii omeni inca si adu credu cumca candu electricitatea cade josu atunci cade si o piatra ascutita; acest'a inse este o credintia superstitioasa.

Sa ne reintorcemu acum la parafulgerulu lui Franciniu. Parafulgerulu sta preste totu dintr'o bucata de minera ascutita, care a indatinatu a fi dearendulu de 2 stengini, a carei verfu alocurea e auritu cu arama galbina, capetulu din josu intaritu intr'unu feru pre acoperisulu casei, si se intinde pana la pamentu intr'unu locu umedu spre acestu scopu sepatu.

Deca electricitatea cade pre unu astu-feliu de edificiu, ferulu respective parafulgerulu o atrage la sine, si o conduce in pamentu, fara ca sa causedia cea mai putiena stricaciune pentru ca tragendu-se electricitatea mai vertosu la minerale, mai de grabu ajunge pre parafulgeru, decatu pre acoperisulu.

Dreptu ce considerandu tristele casuri

ce obvinu prin fulgeru afu de consultu — se inregistrediu aci cate-va moduri de apere si respective previghiere in contr'a fulgerului acolo unde nu este parafulgeru si adeca:

Candu se apropia tempestatea trebuie sa ne indepartamu de obiectele conducatoare de electricitate, sa nu siedemu aproape de olanele de feru, de urlou de clopote d. e. sub turnulu bisericeii si intre pareti umedi; mai consultu e atunci sa ne tragemu in mediloculu chiliei. Usile si ferestriile sa fie inchise. Foculu trebuie stinsu ca sa nu amagimu electricitatea prin column'a de fumu in casa. Afara de acestea nu e prea consultu nici acea, ca sa fie omeni multi intr'o camera.

Candu cuprinde furtun'a pre omu in campu, sa nu se scutesca sub lemnele inalte ci in liberu sa se culce pre pamentu chiaru de s'aru si uda; de locu sa nu fuga, sa incungiare vecinatatea animaleloru d. e. boiloru, cailoru, vaciloru etc. etc. Iera in paduri sa remana omulu in drumu, caci fiindu mai inalte multimea lemneloru decatu omulu acele absorbu electricitatea la sine si prin acest'a omulu e salvatu de periculu.

Seriu acestea mai vertosu din caus'a caci forte multi suntu cari in vreme tempestuosa tocmai din contra lucra, deschidu usile; ferestriile, facu focu in culina, se scutescu in campu sub lemnele cele mai inalte si facendu la cruci cugeta ca voru indeparta pericululu.

„Lum.“

Concursu.

Pentru vacant'a parochia Lasleu rom. tractulu Ternavei de susu, se escrie prin acest'a concursu pana in 1-a Septembrie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatine.
 2. Portiune canonica de 30 jugere.
 3. Casa parochiale cu supraedificatiile necesarie.
 4. Dela aproape 200 familii cate doue feldere cucuruza cu tuleulu si o di de lucru.
- Dela acei'a cari voru a ocupa acesta parochia, se cere, — sa fie absolutu de gimnasiu si institutul clericalu, — mai departe sa scie baremu un'a din limbile patriei.

Doritorii au a-si indrepta petitionile loru instruate in sensulu Statutulu org. la subsemnatulu in Alm'a pana la terminulu susu amintitu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Almasianu

(2—3)

Protopopu.

Concursu.

Pentru parochia vacanta gr. or. a Suplaculu protopresbiterulu Ternavei de susu se escrie prin acest'a concursu pana in 1 Septembrie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale si supraedificatiile necesarie.
2. 4 jugere pamentu parte aratoriu, parte fenatie.
3. Dela 100 familii cate o feldera cucuruza sfermitu si o di de lucru, — in fine stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupa acesta parochia au a-si subterne recursurile loru instruate in sensulu Statutulu org. pana la terminulu indicatu la subscrisulu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Almasianu

(2—3)

Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunii vacante de parochu in Valea-dosului se deschide concursu, pana la 18 Augustu a. c.

Parochia acest'a e de clas'a a trei'a. Emolumentele suntu: stolarulu indatinatu si 40 cr. sau o feldera cucuruza cu tuleulu, de familia, — casa parochiala nu este. —

Doritorii de a competat la acesta sta-

tiune, in tempulu prescisu au de a-si subterne petitionile la subscrisulu, instruite conformu Statutulu org.

In 18 Augustu se va termina alegerea de parochu.

Dela sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 18 Iuliu 1874.

In contielegere cu comit. parochiale.

Ioane Gallu,

(1—3)

protop.

Concursu.

Aflandu-se parochia Ponorelu din protopresbiteratul Zlatn'a de susu vacanta se escrie concursu pana la 24 Augustu.

Emolumentele suntu:

Tacele stolarie fipsate de comitetulu parochialu, si jertilele obicinuite prinose, prescuri etc. care calculate aducu unu venitu annalu de 432 fl. v. a. Casa parochiale nu esista.

Doritorii de a ocupa acesta parochia au sa-si asterna suphcele loru instruate cu documentele recerute de prescisele Stat. org. la subscrisulu pana la terminulu susu prefiptu.

Campeni 24 Iuliu 1873.

Cu intielegerea comitetulu parochialu.

Ioanu Patiti'a,

(3—3)

protopopu.

Concursu.

Spre reintregirea parochiei de clas'a II-a devenite vacante din comun'a Dai'a protopr. S. S. besinului se escrie amesuratulu ordinationei din 10 Ian. 1874 Nru cons. 2581/1873. acestu concursu pana la 15 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 170 familii cate o feldera de cucuruza in grauntie, si cate o di de lucru, si

2. Venitele stolari indatinat.

Doritorii de a ocupa prementionat'a parochia, au sa-si inainteze petitionile prevedute cu tote documentele recerute de statutulu organicu scaunulu protopr. greco-res. in S. Sebesiu pana la terminulu prefiptu.

Dai'a in 2 Iuliu 1874.

Comitetulu parochiale cu contielegerea concernintelui protopr.

(3—3)

Nr. 84/1874.

Concursu.

La scola comerci-ala si reale impreunata cu gimnasiulu publicu romanu gr. or. din Brasiovu devenindu vacante trei posturi pr. fesorale se eser e pentru ocuparea loru concursu cu terminulu pana la 20 Augustu (1 Septembrie) a. c. si anume:

1 postulu de profesoru pentru limba si literatur'a magiara;

2 postulu de profesoru pentru chemia si istoria naturala;

3 postulu de profesoru pentru matematica si fisica.

Competitorii se binevoiesca a se adresa catre subscris'a eforia scolara pana la terminulu sretatu asternandu pre langa petitione si actele, prin care se dovedesca: a) ca suntu de nationalitate romana si de religiuinea ort. resaritena; b) ca au conduita morala si politica buna; c) ca suntu sanatosi; d) ca au calificatiunea receruta pentru postulu la care concurdia. — La judecarea calificatiunii servesce ca cinosura statutulu organicu alu metropoliei romane ort. res. din Ungaria si Transilvania si regulamentululu archidiececanu pentru esaminarea profesoriloru dela scolele secundare romane confesionale. —

Salariulu annalu impreunatu cu fia care din aceste posturi este de 800 fl. v. a, prospectu de inaintare si dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesoru servesce anulu primu de proba, iera dupa acest'a se intaresce ca profesoru definitivu nu mai deca va fi deposu esamenulu de profesura prescisu. —

Brasiovu 1/13 Iuliu 1874.

Eforia scololoru centrale

(3—3)

romane ort. res.